

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till arbetsmarknadsnämnden

Datum:
2023-03-13

Diarienummer:
AMN-2023-00065

Handläggare:
Monika Lagerkvist, Tuomo Niemelä

Förutsättningar att erbjuda svenska för ukrainare

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

1. **att** uppdra till förvaltningen att utreda förutsättningarna och göra nödvändiga förberedelser för att kunna erbjuda svenska för invandrare (sfi), för flyktingar från Ukraina.

Ärendet

Det har gått mer än ett år sedan Rysslands invasion av Ukraina och situationen bedöms bli långvarig.

I Uppsala kommun har de ukrainska flyktingarna tillgång till språkstudier via bland annat bildningsförbund, folkhögskola och Uppsala universitet. Flyktingar enligt massflyktsdirektivet har inte rätt till kommunal vuxenutbildning inklusive sfi. Utredningen ska belysa om de befintliga studieformerna är tillräckliga för att möta behovet för den ukrainska gruppen samt föreslå nödvändiga förberedelser för att kunna erbjuda sfi.

Beredning

Ärendet har beretts av förvaltningen i samverkan med kommunledningskontoret eftersom kommunstyrelsen samordnar arbetet för att ta emot de personer som beviljats skydd enligt massflyktsdirektivet och anvisats Uppsala kommun. Förslaget om utredningsuppdrag har inga konsekvenser sett ur perspektiven för barn, jämställdhet eller näringsliv.

Föredragning

De ukrainska flyktingarna omfattas av det så kallade massflyktsdirektivet och inom det regleras flyktingarnas tillgång till bland annat de kommunala tjänsterna. Barn till flyktingar har rätt till skolgång. De vuxna flyktingarna får däremot, liksom övriga asylsökande, varken tillgång eller har behörighet till utbildning inom kommunal vuxenutbildning, vari sfi ingår.

Huvudansvaret för asylmottagandet ligger på Migrationsverket och i myndighetens uppdrag ingår bland annat att erbjuda asylsökande boende och pengar till mat under tiden de väntar på besked i sitt ärende.

Regeringen har beslutat om en ändring av förordningen (2015:521) om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare. Ändringen som trädde i kraft den 11 april 2022 innebar att statsbidraget kan användas även till verksamhet för personer som har beviljats uppehållstillstånd i enlighet med EU:s massflyktsdirektiv.

För att ta tillvara tiden för vuxna under asylprocessen har staten skjutit till medel för insatser i svenska och samhällsinformation, *Svenska från dag ett*. Dessa medel tilldelas studieförbunden, folkhögskolorna och studieförbundet SISU Idrottsutbildarna som ett statsbidrag. I Uppsala erbjuder Region Uppsalas folkhögskola exempelvis *Svenska från dag ett*.

Regeringen har uppmärksammat behov att se över de ukrainska flyktingarnas situation och där ingår bland annat utredning kring hur svenskundervisningen kan utökas och hur det görs bäst.

Lokalt i Uppsala

Sfi

Enligt Skolverkets kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare är det en kvalificerad språkutbildning som syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket.

Den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3. De olika studievägarna riktar sig till personer med olika studiebakgrund, förutsättningar och mål med utbildningen. Studievägarna visar på vilken ingångskurs och progressionstakt som är lämplig.

Svenska från dag ett

De särskilda folkbildningsinsatserna *Svenska från dag ett* och *Vardagssvenska* är en del av satsningen Tidiga insatser för asylsökande (TIA). Insatserna finns för att ge nyanlända asylsökande möjlighet att redan under asyltiden lära sig svenska och få en grundläggande förståelse för och kontakt med det svenska samhället. Satsningen riktar sig även till personer från Ukraina som befinner sig i Sverige under masskyddsdirektivet, förutsatt att de är inskrivna vid Migrationsverket.

Målet är att anordna folkbildningsverksamhet som stärker kunskaper i svenska språket och främjar deltagande i samhälls- och arbetslivet. I Uppsala ges utbildningen av Region Uppsalas folkhögskola.

Undervisning i svenska finansierad av Europeiska socialfonden

Folkuniversitetets program *Work for Ukrainians* är till för de som har flytt från Ukraina, är över 18 år och vill ha hjälp att hitta ett arbete, lära svenska och få ett socialt sammanhang. Programmet erbjuder coachning, kartläggning, språkträning, kompetensutveckling, validering, självledarskap och hälsofrågor samt matchning med arbetsgivare. Programmet för eleven varar i fem månader.

Nya kompisbyrån är en idéburen organisation som 2023 startat sin verksamhet i Uppsala. Deras projekt *Care for Ukraine* riktar sig till utrikesfödda kvinnor från Ukraina som vill utöka sitt nätverk och samtidigt få stöd i att söka arbete eller studier i Sverige. Deltagarna får i projektet gå en arbetsmarknadsinriktad utbildning och matchas sedan med en kvinnlig mentor som kan erbjuda stöd, socialt nätverk och relevant information på deltagarnas väg mot arbete.

Studieförbundet Vuxenskolan driver projekt *Träffpunkt Ukraina* där de erbjuder språkutbildning i svenska och engelska på tre respektive två olika nivåer. De ger stöd i arbetsmatchning men erbjuder också andra aktiviteter för att främja deltagarnas välmående.

Uppsala kommun har avtal med samtliga projekt och bidrar med bland annat information om aktiviteterna till målgruppen.

Undervisning i svenska vid Uppsala universitet

Institutionen för nordiska språk på Uppsala universitet erbjuder studier i svenska på tre olika nivåer för elever med utländsk förutbildning. Det handlar om studier på heltid och under en termin för varje nivå. Slutförd kurs kan ge behörighet till högskolestudier. Utbildningen är avgiftsfri.

Övriga insatser

Det finns också verksamheter som har kommunalt finansiellt stöd, som erbjuder språkkaféer, språkträning, CV-skrivningshjälp samt den språkträning som erbjuds via de idéburna partnerskap som kommunen har tillsammans med Röda Korset, Studieförbundet kontakten och Nyby Vision.

Finansiering

Det finns kommuner som erbjuder plats i sfi-studier och insatsen finansieras på olika sätt. Några kommuner har sökt medel från Europeiska socialfonden, ESF. Andra kommuner finansierar platser på sfi genom de statsbidrag som kommunerna erhåller från Migrationsverket för mottagandet.

Kostnaden för sfi skiljer sig beroende på studieform, det vill säga allt från distans till klassrumsundervisning. I januari fanns cirka 460 personer i arbetsför ålder inskrivna vid Migrationsverket och som kan vara aktuella för kommunal vuxenutbildning. En finansiering för att möta ett åtagande i denna storlek saknas i den budget nämnden förfogar över idag.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om utredningsuppdrag ryms inom befintlig budget.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 13 mars 2023

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Förvaltningsdirektör